

פלישה מן האויר והדיפתה

* * *

ההתקפה ע"י צבאות מורדים מהאויר היחה, — דוגמת ההתקפה ע"י הכוחות המשוריינים, — לחלק בלתי נפרד של המלחמה בימינו, של זו הגדולה, — וכנראה גם של המלחמה הזעירה על גילוייה השונים. אין, אמנם, להניח, כי תמיד ניתקל בה בצורתה ה"טהורה", — שיינו עדים לה בכרתים. יתכן, כי בקרוב תבוא "הפלישה מן האויר" רק כגורם מסייע לפעולות אחרות — כשם שסייעה בשעתה לפלישת-היבשה של הגרמנים בהולנד, ואמנם, כבר נתקלנו בתפיסה זו, של סירי ע"י התקפה של צבא מוטס, גם בפעולות המלחמה של בנות הברית, — ולא רק בחזית הרוסית, אלא גם בחזירה הבריטית למדגסקר, שבה הופעלו הצנחנים לעזרת המלישה מן הים (בדומה להתקפה היפנית על סומטרה). אך אין זה מן הנמנע כי יבואו בהמשך המלחמה הזאת גם נסיונות נוספים להופעה עצמאית של חיילות מוטסים, בין ע"י הסתננות במפוזר (בקשר עם תכניות לגריליה בערוף האויב), בין בצורת התקפה מרוכזת (וזה, ביחוד, מתוך סכוי להמשיך בה אח"כ ע"י כוח מסוג אחר — יבשתי, או ימי או שניהם כאחד). קיצורו של דבר: כל ארץ נלחמת עלולה לחתקל בגלגול זה או אחר של נחיתה מן האויר.

ומכיון שכך — חובה על כל אחד המשתף את עצמו במאמץ המלחמה, בין חייל, בין שוטר, בין איש ג.א. ובין עובד מלחמה סתם, להכיר ככל האפשר את הצורות האפשריות של פעולת-אויב זאת ואת אמצעי-המגן בפניה, את אוסי האויב, על ארגונו וציודו — ואת המוטל על אוכלוסי הארץ המתגוננת, בין השאר, גם בפני פלישה מן האויר. אוסף המאמרים המכונס כאן מתכוון להמציא ראשית ידיעה זאת.

וילהלם נקר

צבא הצנחנים*

ב־1936, ראה הקהל הגרמני לראשונה, ירידה קולקטיבית במצנחים ממוטסים. זו היתה הופעתו הפומבית הראשונה של כוח צבאי שנוסד שנה אחת לפני-כן בשם "בטליון הקלעים-הצנחנים של הנג'ל גריני". פעולותיה של הטיבה זו מראשית הווסדה הסתמכו על הנסיונות שנעשו באמריקה ואח"כ הנסיון המעשי שנרכש ברוסיה. כבר ב־1918 הציע נג'ל מיצ'ל, מצבא ארצות הברית, להוריד ברוקלאר, מאחורי קו החזית הגרמני בפלאנדריה, דיוויזיה שלמה, מצוידת אפילו בסוגי הנשק הכבדים ביותר. ההכנות נמשכו עד 1919, אך לא היתה עוד נחיצות בכך לאחר סיום פעולות האיבה. אולם בארצות-הברית הוסיפו לחקור בשאלה זו, ורוסיה הסוואטית היתה המדינה הראשונה שהנשימה את ההצעה למעשה ובקנה-מידה גדול. יחידות ראשונות של צנחנים גרמנים אורגנו מיד לאחר הקמת הצבא החדש, וביס לצנחנים הוקם בשטנדאל. ב־1937 היה בטליון הקלעים-הצנחנים מורכב מ־3 פלוגות קלעים, מפלוגות מכוונת-יריה ופלוגת מהנדסים. ב־1 באפריל הפכו את הבטליון לגדוד הראשון של הקלעים-הצנחנים. מאז לא פסקה הכשרת צנחנים. עובדה אופינית היא, כי עם ניום הצבא הגרמני היתה אפשרות לארגן יחידות של צנחנים מבין אנשי המילואים לפחות ל־2 נדרים. לפיכך אפשר להניח, כי ב־1939 היתה קיימת בגרמניה דיוויזיה שלמה של חיילות אלה. לא כולם היו אנשי-צבא שקיבלו הכשרה סדירה — היו ביניהם גם אנשי חיל-

* מתוך ספרו: "Hitler's War Machine".

המילואים - אך אין ספק בדבר, כי כימי המלחמה אומנו כולם כדי אימון. צבא סדיר. נראה, כי בפולין ירדו רק צנחנים בודדים או קבוצות קטנות. שעליהן הוטל לבצע פעולות הריסה. בנובמבר הורדו יחידות גדולות יותר שהעסיקו יחידות נכרות מהצבא הנורבני ועל ידי כך מילאו לפחות אחד התפקידים המוטלים על חיל הצנחנים. את המועמדים לחיל-הצנחנים בוחרים לפי שיטות מיוחדות. טיים הקופץ ממשומו הנוער, אומרים עליו כי הוא ירד "בשלום", אם נקע פרק ידו או ערקובו, ואפילו אם נפצע פצע רציני יותר. אך הצנחן חייב לרדת ללא פצע כלשהו. כי רק לאחר ירידתו מתחיל עצם תפקידו. לפיכך נבונה הרמה הגופנית הנדרשת מהמועמדים לחיל-הצנחנים. סגולות אחרות המכשירות חייל לתפקיד זה כוללות: איתנות הרצון, אומץ לב אישי, וערנות לתפקיד.

אף בשלב ההכשרה מקדישים תשומת-לב מיוחדת לנוהג שלאחר הצניחה, ואת זה מלמדים בעזרת מיתקני אימון מיוחדים. עוד לפני שמורידים את הצנחן מהמטוס ממש. נושאים אחרים של ההדרכה הם: הקפיצה מהמטוס, תליה בחבלים, הצורך לפנות אל מול הרוח, וכיצד להתגלגל במיטות עם הנגיעה בקרקע. רק לאחר שסיגל לו התלמיד את כל הידיעות הללו, באה ירידתו הראשונה מהמטוס.

הקפיצה מהמטוס נערכת בהשגחת שני מדריכים; המדריך הראשון הוא הממחיש לאט ובאופן ברור את תנועות ההכנה וקופץ אחיז מהמטוס. המדריך השני משגיח על החניך מתוך המטוס עצמו. העובדים בשדה התעופה, שבו נעשה נסיון הקפיצה, עוקבים מלמטה את מהלך התרגיל. אם עשה הצנחן איזה משנה זמן מועט לפני הגיעו לקרקע משמיעים לו קריאות עצה מהקרקע; ולבסוף מדיינים בבית הספר על התרגיל לכל שלביו. השלב החשוב ביותר הוא - הנגיעה בקרקע, כי בזה תלוי הדבר אם יוכל הצנחן למלא את התפקידים המוטלים עליו.

בנגעו בקרקע הוא עושה תנועה המכונה בשם "התגלגלות על כתף שמאל". זוהי תחבולה ידועה מניאוא גייטסווי, והאיש המשתמש בה מחזיק את זרועו השמאלית לפני ראשו, הכפוף לצד שמאל. בנגעו בקרקע מתגלגל הצנחן על זרועו וכתפו - וכך הוא שומר על ראשו מפני כל פגיעה - וצונח לאט על נכו. בדרך זו שום חלק מנופו אינו מתננס בחזקה בקרקע. הכל עוסקים בהתעמלות וביחוד בתרגילי קפיצה. מלבד זאת מטעים האימון את התצפית בנוף ואת הטופוגרפיה. תחילה מלמדים אותם בעזרת שולחן חול. שטחו מניע לכמה יארדים מרובעים, והוא כולל בויער ענפין כל דבר הנראה לעיני הצנחן מן האוויר. כגון דרכים, בתים, עצים, מסילות ברזל, וכדומה. בדרך זו מכיר הצנחן באופן יסודי את הסביבה שבה ירד, ועל ידי כך אינו זקוק עוד לסיור קודם.

כרם, שולחן החול הוא יותר מאשר מפה גדולה בלבד. הוא מכיל תבניות של המטרות המיוחדות שיש להרסן, לכבשן או להתקיפן. אם יש להרוס צומת מסילות ברזל, מראים את הצנחן או את קבוצת הצנחנים את כל האזור שבו עומדים להורידם ושכמרכזו נמצאת מסילת-הברזל. וכך יודע כל צנחן ברחו, איך להגיע למטרתו. וכן ילמד איך והיכן עליו להרוס עצמים מיוחדים - ענין שחשיבות יתרה נודעת לו, במקרה של מבנים כגון מגופים*. לכל צנחן וצנחן קובעים בדיוק את חלקו הוא בפעולה.

* מגוף - שער של ספר.

שיטת הכנה זו הועתקה מהשיטה, שבה השתמשו במלחמה שעברה לאימון פלוגות מחץ. גם אז היו מעתיקים כדיוק, על הקרקע ממש, את כל נורת התפירה שהיה צריך לכבשה, יחד עם השטח שמסביב, היו מאמנים בהתקפה על אותה מטרה באופן יסודי כל כך, שההתקפה עצמה היתה רק מעין "הצנת חזרה". כל איש מן המשתתפים בפעולה ידע בדיוק את מצבו של כל "מכתש פנויים", ידע כמה צעדים עליו לעשות ובאיזו נקודה עליו להכנס להפירת האויב.

יש צנחנים המחאמנים במיוחד באיחות, ויש המתמחים בפעולות-הריסה של חפרים. אלה האחרונים מהווים אחיב את פלגות ההריסה. נשקם העיקרי הוא "מטען הקילוי" - מטען חמרי נפץ (ט.ג.ט.**) שמשקלו 1 ק"ג. הם לומדים איך לשאת את המטענים הללו, איך להניחם ולהציחם. וכן חייבים הם לדעת, איך להשמיד באמצעים אחרים, למשל על ידי חיתוך, מסילות וכבלים של טלפון וטלגרף.

הצנחן מתאמן במיוחד בסוגי הנשק השונים, שבהם משתמשים אויביו האפשריים. לפיכך יתכן מאד, כפי שסופר בידיעות מפולין, שהגרמנים הורידו צנחנים נושאי מדים וציוד פולניים. הללו, ודאי שאומנו מקודם בשימוש סוגי הנשק הפולני - שלא לעורר חשדות. יתר על כן, על הצנחנים להתאמן בכל סוגי הנשק, כיון שהצנחן אינו יכול לשאת. עמו כמות נשק בלתי מוגבלת. הצנחן הנושא עמו ציוד הריסה אינו יכול משום כך להיות מצויד בנשק רב, אולם יכול הוא לנצל את כל סוגי הנשק של האויב. ברם, נשקו החם העיקרי של הצנחן הבודד הוא תת-המקלע הקל והקצר. הרובה היה עלול להפריע לו ברדתו מחמת ארכו. אף פלוגות המחץ בכלל, שצוידן שימש דוגמא לחיל הצנחנים, מוזיינות בתת-מקלעים (אקדוחי-מכונה) יותר מאשר ברוכים. נוסף לזה מצטיין "אקדת מכונה" נרמני כזה גם בטווח יריה ניכר ובדייקנות נבונה. והרי בניגוד לצלף (סנייפרי), אין הצנחן מגלה את מציאותו מרחק.

רימוני יד הם נשק המקובל על הצנחנים, אך במקום "רימון המקל" הישן, בעל הידידת הארוכה, משתמשים הצנחנים הרבה ברימון הביצה (צורתו סגולגלה), העשוי נתך אלומיניום, כדי לחסך במשקל. "רימון המקל" הישן נמצא גדול מדי ופעולת רסיסיו בלתי מספקת. וכן מצוייד כל צנחן באת קטנה המשמשת נשק התנוונות יעיל. כלי זה נחוץ לצנחן ביחוד בשעה שעליו להקים "ראש נשר" בשביל הצבא הבא אחריו. רציו שתהיה לו לצנחן תעודת קלע מצויין. ורק לאחר שסגל לעצמו את כל ענפי הלימוד הללו נחשב הצנחן ראוי לשרות ומוכשר לפעול כרבעי בכל מצב שבו יימצא. הצנחן שהשלים את הכשרתו עונד סרט מיוחד: דמות נשר עט אל טרפו.

תפקידי הצנחנים כוללים הריסת נשרים, תחנות רכבה, דרכים ומיתקני מסילות ברזל, או כבוש שדות תעופה והכנתם לירידת מטוסים "ידידותיים". וכך, בהמצאם באזורי האויב, עליהם לעשות כל מאמץ להריסת כל המתקנים הכלכליים והצבאיים החשובים. תפקיד אחר של הצנחן הוא לעבור מעל לאזור ההפקר, או מעל למבשולים טבעיים קשים, כדי להשתלט על נשרים ועל מחסומים אחרים, על מנת להכשירם להתקדמות צבא ירודתי וכן להקים ראשי-נשר.

השימוש בצנחנים מאפשר לנחול, מלבד הישגים חמריים, גם הצלחה פסיכולוגית מתמדת על ידי דמוראליזציה של האויב. הריסת קווי התחבורה בעורף מכניסה גורם

חדש של אי בשחון במצבו של צבא האויב.

יש לציין כי לעתים קרובות קשה יהיה להרגיש בירידת הצנחנים, כי אצל הגרמנים, בניגוד לנוהג הרוסי, המגמה היא להטיל צבא מנובה מועט ככל האפשר. הצנחנים קופצים מנובה 200-400 רגל. המצנחים נפתחים בן רגע על ידי קפיץ מיוחד או בעזרת חבל המתווכר אל המטוס. בדרך זו מניעה היחידה אל הקרקע ביתר מהירות זאינה מתפורת יותר מן המידה. היא תהווה כוח מלוכד יותר ותגש לפעולה ביתר מהירות. עתים נדרש חיל הצנחנים לשמש גם מה שקוראים "גידול טרפון", כלומר כוח שמתפקידו להתפשט במהירות בכל הכיוונים לאחר שהשתלט על שדה תעופה, או הצליח להכשיר איזה שטח אחר לשם כך. במקרה זה תהיינה יחידות אלה וקוקות לתגבורת, והיא יכולה להתן להן, על פי רוב, רק בדרך של הסעה באוויר.

בהסעת הצבא במטוסים השתמשו בקנה מידה רחב מאד כבר בפולין, נורווגיה והולנד. דיוויית ה"לאנדוהרי" * שצרה על מודלין (מבצר צפונית לורשה) קבלה תגבורת של 2 פלוגות מכוונות יריה של חיל הרגלים, שהובאו במטוסים ("מיליטרי-דוקטרינל", מס' 1040/30). בנליין 27, 1940 של אותו העתון, תוארו הנסיונות שנרכשו בהורדת פלוגות של קלעי אופנוע ופלוגות מכוונות יריה. בנידון זה יש להזכיר גם תקדים איטלקי מימי כיבוש אלבניה, כשנרדד שלם ** הוסע מעבר לים האדריאטי בשתי שיסות בלבד, תוך 90 דקות (***) .

כמו ביחידות אחרות של הצבא הגרמני, משתמשים גם בצנחנים במירת האפשרות בפעולות מצורפות של סוני החיל השונים. אין לראותם רק כפלוגות הריסה הפועלות מאחורי קוי האויב, או כיחידה לוחמת מלוכדת ונבדלת שגדלה משתנה. אפשר להורידם גם במרחק לא רב לפני קויהם עצמם, או מאחורי קו החנית של האויב, או אפילו לפני קויהם, אם הקיים הללו מוגנים במכשולים שקשה להתגבר עליהם. הצנחנים "מדלנים" על פני המכשולים, מתנוונים, ומניחים לצבא הבא בעקבותיהם לסלק אותם. הרברים אמורים, למשל, במעבר נהר. "די ורדמקטי" **** מפברואר 1939 מתאר תמרון שנערך על ידי צנחנים בתנאים הרומים לתנאי מלחמה ממש. תאורו נותן את המפתח להבנת כמה פעולות שנערכו במלחמת רוסיה משני הצדדים, בקשר עם מעבר נהרות:

"הצבא המתקף עומד מול האויב, שקבע עמדתו מעבר לנחל והתבצר בתפירות במורד הנבעה הנמצאת מאחורי חוף הנחל. ההוביצרים של האויב ערוכים מאחורי דכם גבעות, ומאחוריהם, במרחקיה, נמצאים מתסני התחמושת והאספקה, המוגנים בתוחמים אנטי-מטוסיים הערוכים על פני שטח ישר למדי. כיון שהנשר מעל הנהר גהרם על ידי האויב, וכיון שההאוביצרים שלו חולשים על הנחל — כמעט שאין תקוה לשלוח אל הנהר מכוניות-משא משוריינות המובילות חמרים לבנין גשר, כדי שאפשר יהיה להצות את הנהר ולהסתער על קוי ההגנה של האויב. לפיכך היתה התכנית לפתוח בהתקפות-פתע עוות של מפציצי צלילה על תוחמי המגן האנטי-מטוסיים

* הרורה המאורגנת של הצבא הגרמני. — המער.

** של גרנדרים סרדיניים, מבחירי הצבא האיטלקי — המער.

*** לאמתו של דבר נעשתה לראשונה הסעת חיל הרגלים באוויר, בחיקף דומה, ע"י הצבא הבריטי, כאשר הוגש בטליון רגלים במטוסים מצרים לעירק, בקיץ 1931, לרגל המתחנות בקרב גייסות האשורים בעירק באותם הימים. — המער. **** האורגן המרכזי של הצבא הגרמני. — המער.

שמאחורי קוי האויב. תוך דקות מספר הטילו נלי מפציצים מאות פצצות סביב התותחים האנטי־מטוסיים; כמה מהפצצות התפוצצו מיד עם מגען, והשאר בהפסקות של 15 דקות. כיון שתותחנים אנטי־מטוסיים אינם מוגנים ע"י מגני תותחים * אנוסים הם לבקש להם מחסה, בעוד שהמפציצים מנמיכים לצלול ונורפים את עמדותיהם באש מכונות־יריה ועל ידי כך מוציאים את הזומה מידי המגינים. אחר כך צוללים המטוסים להובלת צבא שהגיעו למקום, והצנתנים צונחים מיד עם התפוצצותן של פצצות הזמן. בירידתם, משתחררים הם ממצנחיהם ע"י הפעלת מתקני ההתרה המהירה מיד לאחר שנעו רגליהם בקרקע, והם משתמשים חכף במקלעים ובמכונות היריה המורדים בקבילים ** מיוחדים בעזרת מצנחים משלהם. כנשק זה הם מתקיפים בשצף קצף את התותחים האנטי־מטוסיים ובמירת האפשרות מעסיקים את ההאוכיזרים. ותוך כדי כך יורדים, לאורך הדרכים או בשדות ***, מטוסים מובילי צבא ומכל מטוס יוצאים 30-40 איש מוויינים ויון מלא ומתקיפים מהעורף את הפירות ההגנה שעל הרכם); בדרך זו יוצרים הם דִּינְאָרסיה בקרב המגינים הנמצאים בקו הראשון, לאחר שגם הארטילריה כבר החלשה במידה ניכרת. אותה שעה מופיעים טאנקים אמפיביים העשויים לעבור גם בנהרות, ופלונות כוני נשרים, ועוברים את הנהר כדי להתקיף את חזית האויב טרם יספיק להשתלט על המצב בערפי.

כך תוארה פעולה בודדת בתור תמרון. מאז ראינו נסיונות מקיפים בשטח זה, כך בהולנד, באיזור רוטרדם, מלא צבא שהוסע במטוסים תפקיד חשוב הוא כבש את הנשרים בזרועות הדרומית והצפונית של הנהר מאאם והחזיק בהן עד שהגיעה למקום, כעבור שלשה ימים, דיוויזיה משורינת. הרכבה של דיוויזיה. מוטסת' כזאת משחנה תמיד, מוסרים כי בשעת הפלישה לברתים כללה דיוויזיה מסוג זה 2 גדודי חיל־רגלים, הרכב מצומצם מהרגיל, גדודי ארטילריה עם 24 תותח־שרדה (הקאליבר: 75 מ"מ), בטליון אנטי־טנקי מצויד בתותחים של 87 מ"מ; יחידות קשר ומהנדסים, וכן יחידות־עזר: לרפואה, להספקה וכיו"ב; רציף אופנוע ופלונות ממונעות של תותחים ומכונות־יריה אנטי־מטוסיים. כל בטליון של חיל־הרגלים יש לו פלונת מכונות־יריה שלו. התותחים האנטי־מטוסיים מלוים תמיד את מטוסי־התובלה הראשונים - כדי לפתוח מיד לאחר הירידה בהגנה על מטוסי־התובלה הבאים אחר כך מפני התקפות־אוויר וגם מפני התקפות טנקים קלים. (כדי גם זהו מתפקידו של התותח הא.י.מ. הנרמני הקל).

סבורים כי דיוויזיה כזאת מירכבת מ־7000 איש - לעומת 10,000 איש שכללה בשעת הפעולות בהולנד. בשני המקרים - בהולנד ובברתים - השתמשו להסעת הצבא ב־250 מטוסים, היה, אפוא, צורך למרות השמוש בדאוניס, לערוך כמה טיסות, הלוך ושוב, כדי להסיע דיוויזיה שלמה. כי אף במקרה שכל מטוס יכול להסיע 10-20 חיילים על ציודם המלא, יש להשתמש במטוסים מיוחדים להובלת תותחים, תחמושת, אופנועים, מכשירי־איתות וקשר, מכונות־יריה וכיו"ב.

* להבדיל מותחי שדה רגילים - מתפת הצורך להפעיל את התותח כלפי מעלה. - המער'.
** ראה: לוח חידושי־המונחים.
*** לעתים קרובות - גם במחיר של «Crash», כלומר ירידת המטוס על הקרקע אגב שבירת גלגליו וחלקים חזתיים מחוך פגנה. כדרך כלל זוהי תוצאה של ירידה מאונס. אך בכרתים השתמשו מטוסי הנרמנים, ועוד יותר - דאוניהם. בדרך זו של ירידה בכבדות, למען המנע מהחכרת בשדות חשופים תקינים. - המער'.